

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

АДМІНІСТРАТИВНА ЮСТИЦІЯ

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність/напрямок 081 Право
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(шифр і назва спеціалізації)

освітня програма Право
(назва)

Факультет історії та права
(назва факультету)

Форма навчання денна, заочна
(денна, заочна)

(шифр за ОПП ПП ВД/ВК 2.1.2.6)

2018 рік

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Соболь Є.Ю., доктор юридичних наук., професор,
завідувач кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою факультету історії
та права

«30» серпня 2018 року, протокол № 1

Голова вченої ради факультету

(підпис)

Філоретова Л.М.
(прізвище, ініціали)

Програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та
адміністративного права

Протокол № 1 від «28» серпня 2018 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Соболь Є.Ю.
(прізвище, ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Адміністративна юстиція» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності «081 Право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні положення адміністративної юстиції (адміністративного процесу) та методологічні засади їх застосування під час реалізації права на працю.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Адміністративна юстиція» тісно пов'язана з іншими курсами ОПП підготовки магістра, а саме з такими як: «Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративна реформа в Україні», «Актуальні проблеми адміністративної відповідальності» та іншими галузями права. Інші дисципліни взаємодоповнюють та поглиблюють знання та розуміння теоретичних положень та норм основних інститутів адміністративної юстиції.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **модулів:**

1. Сутність адміністративного процесу. Адміністративно-процесуальні правовідносини та суб'єкти цих відносин;
2. Адміністративно-юрисдикційне провадження;
3. Неюрисдикційні адміністративні провадження.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Адміністративна юстиція» є ознайомлення з основними теоретико-правовими положеннями, які стосуються історії, сутності, предмета, методу та принципів адміністративного процесу; правового стану учасників адміністративного процесу; порядку розгляду та вирішення адміністративними судами публічно-правових спорів; особливостей провадження в окремих категоріях справ. У процесі вивчення навчальної дисципліни також передбачається всебічний аналіз чинного законодавства, що регулює порядок функціонування адміністративної судочинства та практики його застосування, дослідження окремих проблем і шляхів удосконалення процесуального законодавства, підвищення рівня підготовки курсантів щодо вмілого й ефективного застосування його на практиці.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Адміністративної юстиції» є визначення:

- поняття й ознак адміністративного процесу; системи й організаційної структури адміністративних судів України;
- компетенції адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ; повноважень основних учасників адміністративного процесу;
- особливостей процесуального статусу інших осіб, що беруть участь у справі;
- порядку звернення до адміністративного суду та відкриття провадження в справі;
- процедури судового розгляду адміністративної справи та порядок ухвалення судових рішень; -
- порядку виконання рішень адміністративного суду;

- особливостей перегляду судових рішень в порядку апеляційного провадження;
- особливостей перегляду судових рішень в порядку касаційного провадження;
- порядку провадження за нововиявленими обставинами; порядку перегляду судових рішень Верховним Судом України;
- особливостей провадження в окремих категоріях адміністративних справ.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у магістра мають бути сформовані такі **компетентності**:

- здатність визначати і висловлювати власні позиції;
- використовувати знання з адміністративної юстиції в юридичній практиці;
- здійснювати самостійні наукові дослідження через вивчення, опис, пояснення судових рішень в адміністративному суді, формулювати, висловлювати й обґрунтовувати власні наукові позиції;
- проявляти творчий підхід в розробці ідей і досягненні цілей досліджень, навчання, професійної діяльності;
- володіти концептуальними знаннями, що формують сучасну термінологію адміністративної юстиції (адміністративного судочинства);
- визначати систему й організаційну структуру адміністративних судів України з урахуванням їх юрисдикції;
- знати нормативно-правові основи адміністративного судочинства в ЄС;
- критично осмислювати й логічно розв'язувати проблемні аспекти, які пов'язані з предметною, територіальною та інстанційною підсудністю адміністративних справ;
- визначати належні та прийнятні для адміністративного судочинства докази, факти тощо;
- формувати правові позиції й належним чином обґрунтовувати їх, посилаючись на норми адміністративного законодавства та положення міжнародного права;
- застосовувати положення процедури судового розгляду адміністративної справи та порядку ухвалення судових рішень; порядку виконання рішень адміністративного суду; особливостей перегляду судових рішень в порядку апеляційного провадження; особливостей перегляду судових рішень в порядку касаційного провадження; порядку провадження за нововиявленими обставинами; порядку перегляду судових рішень Верховним Судом України; особливостей провадження в окремих категоріях адміністративних справ.;
- свідомо реалізовувати конституційні права та обов'язки громадянина України в адміністративному судочинстві, мати активну громадянську позицію;
- поважати честь і гідність людини, діяти згідно з вимогами професійної етики;
- систематично підвищувати рівень професійної компетентності, у т. ч. самостійно, продовжувати навчання з високим ступенем автономії.
- конструктивно взаємодіяти з колегами, експертами, у т. ч. з інших галузей знань, узгоджувати дії у процесі спільної діяльності під час навчання, виконання професійних обов'язків, вирішуючи складні правові питання.

1.4. Програмними результатами навчання є:

- розуміння основних історичних етапів становлення та розвитку адміністративної юстиції;
- здатність аналізувати і порівнювати вітчизняні та зарубіжні теорії адміністративної юстиції, розвивати основи таких нових міждисциплінарних напрямів як адміністративне судочинства, ювенальна юстиція;
- вміння аналізувати нормативно-правові акти, судові рішення у відповідних сферах адміністративних відносин;
- мати активну громадянську позицію, виявляти та адекватно реагувати на факти порушення чинних національних та міжнародно-правових актів, що регулюють управлінські правовідносини;
- вміння проводити науково-правові дослідження з проблем адміністративного судочинства;
- вміння виокремлювати дискусійні положення в нормативно-правовому регулюванні у сфері адміністративного судочинства;
- дотримання академічної доброчесності;
- вміння доцільно і правильно використовувати адміністративну термінологію;
- аналізувати теорії, концепції, наукові підходи становлення та подальшого розвитку адміністративної юстиції;
- дотримання професійних стандартів, професійної етики, у т.ч. щодо нерозголошення конфіденційної інформації;
- усвідомлення необхідності у самовдосконаленні, систематичному підвищенні професійного рівня;
- уміння складати процесуальні документи, відповідно до ситуативної задачі та подальшого розгляду справи в адміністративному судочинстві;
- здатність ефективно працювати в команді за узгодженим планом, оцінювати та коригувати його, своєчасно та якісно виконувати доручення, виявляти ініціативу;
- здатність надавати консультації з приводу розгляду справ в адміністративному суді та процесуального статусу учасників адміністративного судочинства;
- уміння організувати правопросвітницькі заходи з метою підвищення рівня правової культури населення, розробити навчально-методичні матеріали;
- здатність аналізувати сучасний стан судової практики та правозастосування судових прецедентів;
- здатність аналізувати та узагальнювати судову практику.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **90** годин **3** кредит ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

МОДУЛЬ I. СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ ТА СУБ'ЄКТИ ЦИХ ВІДНОСИН

ТЕМА № 1. Адміністративно-процесуальне право: поняття, предмет та метод. Адміністративна юрисдикція і підсудність адміністративних судів

Поняття адміністративного процесуального права, його предмет та історичні витоки. Проведення та стадії судового адміністративного процесу. Особливості структурної побудови Кодексу адміністративного судочинства України. Зміст системи адміністративного процесуального права. Поняття, зміст та види адміністративних процесуальних правовідносин. Методи, завдання і джерела адміністративного процесуального права. адміністративного процесуального права. Поняття та види принципів адміністративного процесу.

Юрисдикція адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ, її розмежування з іншими публічно-правовими спорами. Компетенція адміністративних судів. Поняття підсудності, її види. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого.

ТЕМА № 2. Сторони, треті особи та представники сторін і третіх осіб. Інші учасники адміністративного процесу

Склад осіб, які беруть участь у справі.

Сторони в судовому адміністративному процесі. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність позивача та відповідача. Сутність неналежної сторони в адміністративному процесі та процедури її заміни. Процесуальне правонаступництво в адміністративному процесі.

Треті особи в адміністративному процесі: поняття, ознаки та види.

Представництво в судах адміністративної юрисдикції: поняття та ознаки. Види адміністративних процесуальних представництв та їх особливості. Повноваження представників у судах адміністративної юрисдикції: документальне оформлення та зміст.

Особливості адміністративної процесуальної правосуб'єктності органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свобод та інтереси інших осіб.

Особливості участі осіб, які є іншими учасниками адміністративного процесу при розгляді справи в суді.

Процесуальний статус секретаря судового засідання, судового розпорядника, перекладача.

Процесуальний статус спеціаліста, експерта та свідка, та особи, що надає правову допомогу.

Права та обов'язки спеціаліста, свідка, експерта та особи, що надає правову допомогу, в адміністративному процесі.

ІІ. АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

ТЕМА № 3. Адміністративний позов. Судові докази та судові строки. Відкриття провадження в адміністративній справі та підготовче провадження

Звернення до адміністративного суду. Право на звернення до адміністративного суду. Поняття адміністративного позову, його ознаки.

Характеристика елементів адміністративного позову: підстави, предмету, змісту. Види позовів в адміністративному процесі.

Форма і зміст адміністративного позову. Вимоги, що ставляться до адміністративного позову. Наслідки прийняття адміністративного позову адміністративним судом.

Сутність і зміст доказування в адміністративному процесі. Поняття та види доказів в адміністративному процесі. Предмет доказування в адміністративному процесі. Обов'язок доказування. Засоби доказування в адміністративному процесі: види та особливості. Забезпечення доказів в адміністративному процесі.

Письмові та речові докази, їх оцінка. Висновок експерта як самостійний засіб доказування.

Поняття судових строків, їх юридична природа.

Основні адміністративні процесуальні строки, їх види.

Особливості строків здійснення забезпечувальних заходів.

Порушення адміністративної справи. Поняття та ознаки стадії підготовки справи до судового розгляду в адміністративному процесі. Процесуальний зміст стадії підготовки справи до судового розгляду. Попереднє судове засідання. Примирення сторін. Судове доручення. Забезпечення адміністративного позову. Завершення підготовчого провадження. Судові рішення за наслідками підготовчого провадження. Судові виклики і повідомлення. Зміст повістки та процедури її вручення. Виняткові засоби судових викликів і повідомлень.

ТЕМА № 4. Судовий розгляд справи

Поняття стадії судового розгляду адміністративної справи, її особливості. Етапи судового розгляду адміністративної справи. Розгляд адміністративної справи у судовому засіданні. Відкриття судового засідання. Початок розгляду справи по суті. Дослідження доказів. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами. Судові дебати. Таємниця нарадчої кімнати.

Процесуальні перешкоди судового розгляду адміністративної справи. Залишення позовної заяви без розгляду. Зупинення та поновлення провадження у справі. Закриття провадження у справі.

ТЕМА № 5. Перегляд судових рішень в порядку апеляційного та касаційного порядку

Суд апеляційної інстанції. Право на апеляційне оскарження. Порядок та строки апеляційного оскарження. Вимоги до апеляційної скарги. Прийняття судом апеляційної інстанції апеляційної скарги. Підготовка справи до апеляційного розгляду. Межі перегляду судом апеляційної інстанції. Апеляційний розгляд справи у судовому засіданні. Апеляційний розгляд справи в порядку письмового провадження. Судові рішення суду апеляційної інстанції.

Суд касаційної інстанції. Право на касаційне оскарження. Порядок і строки касаційного оскарження. Вимоги до касаційної скарги. Прийняття касаційної скарги судом касаційної інстанції. Підготовка справи до касаційного розгляду. Межі перегляду судом касаційної інстанції. Касаційний розгляд справи у судовому засіданні. Судові рішення суду касаційної інстанції.

ТЕМА № 6. Перегляд судових рішень в порядку виняткового та виключного провадження. Особливості провадження в окремих категоріях адміністративних справ

Підстави перегляду судових рішень Верховним Судом України. Право на звернення про перегляд судових рішень. Строки подання заяви про перегляд судових рішень. Порядок подання заяви про перегляд судових рішень. Допуск Вищим адміністративним судом України справи до провадження. Підготовка справи до розгляду у Верховному Суді України. Порядок перегляду судових рішень Верховним Судом України. Повноваження Верховного Суду України за наслідками розгляду справи. Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України.

Поняття нововиявленої обставини. Підстави та зміст перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами. Право на подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами. Строк звернення про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами. Вимоги до заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами. Відкриття провадження за нововиявленими обставинами. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами. Судові рішення за наслідками провадження за нововиявленими обставинами.

Загальна характеристика проваджень з окремих категорій адміністративних справ. Особливості розгляду справ щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень. Особливості розгляду справ, пов'язаних з виборчим процесом та процесом референдуму. Особливості вирішення адміністративних справ, які виникають із інших публічно-правових відносин підвідомчих адміністративним судам.

ТЕМА № 7. Виконання судових рішень в адміністративних справах

Сутність та правові засади виконавчого провадження. Процесуальні аспекти виконання судових рішень в адміністративних справах. Учасники виконавчого провадження. Загальні правила та стадії виконавчого провадження. Набрання судовим рішенням законної сили. Постанови суду, які виконуються негайно.

Порядок виконання судових рішень в адміністративних справах. Звернення судових рішень до примусового виконання. Оформлення виконавчого листа. Примирення сторін у процесі виконання. Поворот виконання судових рішень.

Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу та особливості їх застосування.

Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах.

МОДУЛЬ III. НЕЮРИСДИКЦІЙНІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОВАДЖЕННЯ

ТЕМА №8. Сутність неюрисдикційних адміністративних проваджень

Правова природа адміністративних неюрисдикційних відносин та їх місце у адміністративно-правових відносинах.

Визначення поняття адміністративного неюрисдикційного провадження.

Суб'єкти адміністративних неюрисдикційних проваджень

Характерні риси неюрисдикційних проваджень. Види таких проваджень.

Адміністративні договори. Суб'єкти здійснення неюрисдикційних проваджень. Об'єкти відносно яких здійснюється провадження. Установче адміністративне провадження.

Нормотворчі провадження. Атестаційні провадження.

Тема №9. Окремі види неюрисдикційних проваджень

Реєстраційні провадження. Різновиди реєстраційних проваджень. Процедури реєстраційних проваджень. Суб'єкти що здійснюють державну реєстрацію. Об'єкти щодо яких здійснюється юрисдикційне провадження. Поняття акредитації, атестації і сертифікації. Провадження з легалізації об'єднань громадян. Провадження з державної реєстрації транспортних засобів. Державна реєстрація договорів оренди землі.

Дозвільні провадження. Видача дозволів (у тому числі узгодження) на заняття певною діяльністю. Провадження, пов'язані з видачею дозволів на певні об'єкти й операції з ними. Одержання дозволу на проведення окремих заходів: провадження з видачі свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю; провадження зі здійснення технічного огляду транспортних засобів;

Контрольні провадження. Особливості контрольних проваджень. Види контрольних проваджень. Відомчий контроль. Надвідомчий контроль. Міжвідомчий контроль.

3. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України : від 6 лип. 2005 р. № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35–36, 37. – Ст. 446.
3. Про судоустрій і статус суддів : Закон України : від 7 лип. 2010 р. № 2453-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41–42, 43, 44–45. – Ст. 529.
4. Про доступ до судових рішень : закон України : від 22 груд. 2005 р. № 3262-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 15. – Ст. 128.
5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 лип. 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 62. – Ст. 2509.
6. Про нотаріат : Закон України : від 2 верес. 1993 р. № 3425-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 383.
7. Про безоплатну правову допомогу : Закон України : від 2 черв. 2011 р. № 3460-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 51. – Ст. 577.
8. Про судовий збір : Закон України від 8 лип. 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 14. – Ст. 87.
9. Про судову експертизу : Закон України : від 25 лют. 1994 р. № 4038-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 28. – Ст. 232.

10. Про громадські об'єднання : Закон України : від 22 берез. 2013 р. № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст. 1.
11. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України : від 23 лют. 2006 р. № 3477-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 260.
12. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України : від 5 черв. 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 49. – Ст. 1919.
13. Про виконавче провадження : Закон України : від 21 квіт. 1999 р. № 606-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 24. – Ст. 207.
14. Про державну службу : Закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43.
15. Про міжнародні договори України : Закон України : від 29 черв. 2004 р. № 1906-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – Ст. 540.
16. Про відновлення довіри до судової влади в Україні : Закон України : від 8 квіт. 2014 р. № 1188-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 23. – Ст. 870.
17. Про забезпечення права на справедливий суд : Закон України : від 12 лют. 2015 р. № 192-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 19-20. – Ст. 132.
18. Про Кабінет Міністрів України : Закон України : від 27 лют. 2014 р. № 794-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 22. – Ст. 222.
19. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України : від 17 бер. 2011 р. № 3166-VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 27. – Ст. 1123.
20. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України : від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
21. Про місцеві державні адміністрації : Закон України : від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 3190.
22. Про затвердження Положення про Єдину базу даних електронних адрес, номерів факсів (телефаксів) суб'єктів владних повноважень : постанова Кабінету Міністрів України : від 5 січ. 2011 р № 5 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 2 – Ст. 102.
23. Про затвердження Інструкції про порядок роботи з технічними засобами фіксування судового процесу (судового засідання) : наказ Державної судової адміністрації України : від 20 вер. 2012 року № 108 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 77. – Ст. 296.
24. Про затвердження Інструкції з діловодства в адміністративних судах України : наказ Державної судової адміністрації України : від 17 груд. 2013 року № 174 // Юридичний вісник України. – 2014. – № 4.
25. Про практику застосування адміністративними судами законодавства у справах із приводу оскарження рішень, дій чи бездіяльності державної виконавчої служби : постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України : від 13 груд. 2010 р. № 3 // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2011. – № 1. – Ст. 118.
26. Про практику застосування адміністративними судами окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду

адміністративних справ : постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 6 берез. 2008 р. № 2 // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2008. – № 2. – Ст. 117.

27. Про практику застосування адміністративними судами окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду спорів щодо правовідносин пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму : постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України : від 2 квіт. 2007 р. № 2 // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2007. – № 1.

Література

1. Адміністративна юстиція в Україні : [навчальний посібник] / [Пономаренко Г. О., Комзюк А. Т., Мельник Р. С., Бевзенко В. М.] . – К. : Прецедент, 2009. – 198 с.
2. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / [Т. О. Коломоєць, Г. Ю. Гулевська, Р. В. Синельник, І. О. Сквірський] ; за заг. ред. Т. О. Коломоєць, Г. Ю. Гулевської. – К. : Істина, 2007. – 152 с.
3. Адміністративне судочинство : [підручник]. – Вид. 2, перероб. і допов. / За заг. ред. Т. О. Коломоєць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.
4. Адміністративне судочинство України : підручник / [О. М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О. Н. Панченко, В. Б. Авер'янов та ін.] ; за заг. ред. О. М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.
5. Бевзенко В. М. Міркування про дію й застосування принципу верховенства права в національному адміністративному судочинстві / В. М. Бевзенко // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 40–44 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11bvmmnac.pdf>.
6. Бевзенко В. М. Суб'єкти владних повноважень в адміністративному судочинстві України : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07. / Бевзенко Володимир Михайлович. – Х, 2010. – 463 с.
7. Бевзенко В. М. Участь в адміністративному судочинстві України суб'єктів владних повноважень : правові засади, підстави та форми : Монографія / Бевзенко В. М. – К. : Прецедент, 2010. – 475 с.
8. Гордєєв В. В. Доказування в адміністративних справах, пов'язаних з виборчим процесом : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. / Гордєєв Віталій Володимирович. – К., 2009. – 200 с.
9. Жуковський О. Г. Закон України “Про судоустрій і статус суддів” : [науково-практичний коментар] / Жуковський О. Г. – Х. : ТОВ “Одіссей”, 2010. – 304 с.
10. Кобилянський К. М. Право фізичної особи на судовий захист в адміністративному суді : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Кобилянський Костянтин Миколайович. – Одеса, 2006. – 208 с.
11. Колодій А. М. Принципи права України : монографія / А. М. Колодій. К. : Юрінком Інтер, 1998. – 208 с.
12. Комзюк А. Т. Адміністративний процес України : [навч. посіб.] / Комзюк А. Т., Бевзенко В. М., Мельник Р. С. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.
13. Науково-практичний коментар до Кодексу адміністративного судочинства України : в 2 т. Т. 1. – Вид. 2-е, змін. та доп. / В. К. Матвійчук, І. О. Хар ; за заг. ред. В. К. Матвійчука. – К. : Алерта ; КНТ, 2008. – 787 с.

14. Науково-практичний коментар до Кодексу адміністративного судочинства України : в 2 т. Т. 2 / В. К. Матвійчук, І. О. Хар ; за заг. ред. В. К. Матвійчука. – К. : Алерта ; КНТ, 2008. – 752 с.
15. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / за заг. ред. І. Х. Темкіжева (кер. авт. кол.). – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 720 с.
16. Руденко А. В. Адміністративне судочинство: становлення та здійснення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Руденко Артем Валерійович. – Х., 2006. – 209 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання – усні та письмові опитування, проведення контрольних робіт, виконання тестових завдань, написання рефератів.